Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL ATHANASIOS RANTOS
prezentate la 27 aprilie 2023 [1]

Cauza C-45/22

HK
împotriva
Service fédéral des Pensions (SFP)

[cerere de decizie preliminară formulată de tribunal du travail francophone de Bruxelles (Tribunalul pentru Litigii de Muncă francofon din Bruxelles, Belgia)]

„Trimitere preliminară – Coordonarea sistemelor de securitate socială – Regulamentul (CE) nr. 883/2004 – Articolul 55 alineatul (1) litera (a) – Cumul de prestații de tipuri diferite – Împărțirea valorilor prestației sau prestațiilor ori ale altor venituri, astfel cum au fost acestea luate în considerare, la numărul de prestații – Noțiunea de «valori astfel cum au fost acestea luate în considerare» – Respectarea caracteristicilor proprii legislațiilor naționale privind securitatea socială – Persoană care beneficiază de mai multe pensii pentru limită de vârstă și de urmaș plătite de diferite state membre – Aplicarea regulilor naționale de prevenire a cumulului – Modalități de calcul al cuantumului unei pensii de urmaș”

I. Introducere

1. Regulamentul (CE) nr. 883/2004 [2], astfel cum reiese din considerentele (1) și (45) ale acestuia, are ca obiectiv să asigure o coordonare între sistemele naționale de securitate socială ale statelor membre pentru a garanta exercitarea eficientă a dreptului la libera circulație a persoanelor și, prin urmare, să contribuie la îmbunătățirea nivelului de viață și a condițiilor de încadrare în muncă a persoanelor care se deplasează în cadrul Uniunii.

2. În acest cadru, regulamentul menționat urmărește, printre altele, să limiteze domeniul de aplicare al normelor naționale pentru prevenirea cumulului în materie de pensii pentru limită de vârstă și de urmaș care au ca efect reducerea prestației pe care o poate pretinde un asigurat într-un stat membru ca urmare a faptului că acesta beneficiază de o prestație într-un alt stat membru [3]. Astfel, articolul 55 alineatul (1) litera (a) din regulamentul amintit prevede că, în cazul în care beneficiul prestațiilor de tipuri diferite sau al altor venituri implică aplicarea regulilor de prevenire a cumulului prevăzute de legislația statelor membre în cauză cu privire la două sau mai

[1] Limba originală: franceza.

[2] Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială (JO 2004, L 166, p. 1, rectificare în JO 2004, L 200, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 82).

[3] A se vedea Concluziile avocatului general Bot prezentate în cauza Comisia/Malta (C-12/14, EU:C:2015:755, punctul 1).

multe prestații autonome, instituțiile competente împart valorile prestației sau prestațiilor sau ale altor venituri, astfel cum au fost acestea luate în considerare, la numărul de prestații supuse regulilor respective.

3. Cum să interpretăm termenii „valori astfel cum au fost acestea luate în considerare” în sensul dispoziției menționate? Mai precis, valoarea totală a prestațiilor în cauză sau mai degrabă valoarea veniturilor care depășesc un plafon de cumul al diferitelor prestații avute în vedere trebuie împărțită? Aceasta este în esență întrebarea adresată de tribunal du travail francophone de Bruxelles (Tribunalul pentru Litigii de Muncă francofon din Bruxelles, Belgia), ce are caracter inedit, având în vedere că Curtea nu a interpretat încă niciodată articolul 55 din Regulamentul nr. 883/2004.

4. Cererea de decizie preliminară a fost formulată în cadrul unui litigiu între HK, titular al mai multor pensii pentru limită de vârstă și de urmaș plătite de diferite state membre, pe de o parte, și Service fédéral des Pensions (Serviciul federal de pensii, Belgia, denumit în continuare „SFP”), pe de altă parte, în legătură cu modalitățile de calcul al cuantumului pensiei de urmaș belgiene de care beneficiază în urma decesului soției sale.

II. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

1. Regulamentul (CEE) nr. 1408/71

5. Articolul 46c din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71[4], introdus în acesta din urmă prin Regulamentul (CEE) nr. 1248/92[5], intitulat „Dispoziții speciale aplicabile în cazul cumulului uneia sau mai multor prestații menționate la articolul 46a alineatul (1) cu una sau mai multe prestații de natură diferită sau cu alte venituri, atunci când sunt interesate două sau mai multe state membre”, prevede la alineatul (1):

„Dacă primirea unor prestații de natură diferită sau a unor alte venituri determină reducerea, suspendarea sau retragerea a două sau mai multe prestații menționate la articolul 46 alineatul (1) litera (a) punctul (i), cuantumurile care nu ar fi plătite în cazul unei aplicări stricte a dispozițiilor cu privire la reducere, suspendare sau retragere prevăzute de legislația statelor membre implicate sunt împărțite la numărul de prestații care fac obiectul reducerii, suspendării sau retragerii.”

6. Regulamentul nr. 1408/71 a fost abrogat și înlocuit de la 1 mai 2010 prin Regulamentul nr. 883/2004.

[4] Regulamentul Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați, cu lucrătorii care desfășoară activități independente și cu membrii familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității (JO 1971, L 149, p. 2, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 26).

[5] Regulamentul Consiliului din 30 aprilie 1992 de modificare a Regulamentului nr. 1408/71 (JO 1992, L 136, p. 7).

2. Regulamentul nr. 883/2004

7. Potrivit considerentelor (1), (4), (28)-(31) și (45) ale Regulamentului nr. 883/2004:

„(1) Regulile de coordonare a sistemelor naționale de securitate socială se înscriu în cadrul liberei circulații a persoanelor și trebuie să contribuie la îmbunătățirea nivelului de viață și a condițiilor de încadrare în muncă a acestora.

[…]

(4) Este necesar să se respecte caracteristicile proprii legislațiilor interne privind securitatea socială și să se elaboreze un sistem unic de coordonare.

[…]

(28) Este adecvat să se prevadă un cuantum al pensiei calculat în conformitate cu metoda utilizată pentru cumulare și calcul prorata și garantat de dreptul comunitar, în cazul în care aplicarea legislației interne, inclusiv a clauzelor privind reducerea, suspendarea sau eliminarea, se dovedește mai puțin favorabilă decât metoda menționată.

(29) Pentru a proteja lucrătorii migranți și urmașii acestora împotriva aplicării extrem de riguroase a legislației interne cu privire la reducere, suspendare sau eliminare, este necesar să se introducă dispoziții care să condiționeze strict aplicarea acestor clauze.

(30) După cum a reafirmat în mod constant Curtea de Justiție, Consiliul nu este considerat competent să adopte reguli care să limiteze cumularea a două sau mai multe pensii dobândite în state membre diferite, printr-o reducere a valorii pensiei dobândite exclusiv în conformitate cu legislația internă.

(31) Potrivit Curții de Justiție, este rolul legiuitorului național să adopte asemenea reguli, luând în considerare faptul că legislatorul Comunității trebuie să stabilească limitele în care se pot aplica dispozițiile dreptului intern privind reducerea, suspendarea sau retragerea unei pensii.

[…]

(45) Dat fiind că obiectivul acțiunii preconizate, adică adoptarea măsurilor de coordonare care să garanteze exercitarea eficientă a dreptului la libera circulație a persoanelor, nu se poate realiza într-o măsură suficientă de către statele membre și, prin urmare, datorită amplorii și efectelor acțiunii respective, se poate realiza mai bine la nivel comunitar, Comunitatea poate adopta măsuri în conformitate cu principiul subsidiarității, consacrat la articolul 5 din tratat. În conformitate cu principiul proporționalității, astfel cum este enunțat în articolul menționat, prezentul regulament nu depășește ceea ce este necesar în vederea atingerii acestui obiectiv.”

8. Articolul 2 din acest regulament, intitulat „Domeniul de aplicare personal”, prevede:

„(1) Prezentul regulament se aplică resortisanților unuia dintre statele membre, apatrizilor și refugiaților care sunt rezidenți într-un stat membru și care se află sau s-au aflat sub incidența legislației unuia sau mai multor state membre, precum și membrilor de familie și urmașilor acestora.

(2) Prezentul regulament se aplică, de asemenea, urmașilor persoanelor care s-au aflat sub incidența legislației unuia sau mai multor state membre, indiferent de cetățenia acestor persoane, în cazul în care urmașii lor sunt resortisanți ai unui stat membru sau apatrizi sau refugiați care sunt rezidenți într-unul din statele membre."

9. Articolul 3 din regulamentul menționat, intitulat „Domeniul de aplicare material", prevede la alineatul (1):

„Prezentul regulament se aplică tuturor legislațiilor referitoare la ramurile de securitate socială privind:

[…]

(d) prestațiile pentru limită de vârstă;

(e) prestațiile de urmaș;

[…]"

10. Capitolul 5 din titlul III din același regulament, intitulat „Pensiile pentru limită de vârstă și de urmaș", conține printre altele articolele 52-55 din acesta.

11. Articolul 52 din Regulamentul nr. 883/2004, intitulat „Acordarea prestațiilor", prevede la alineatele (1)-(3):

„(1) Instituția competentă calculează valoarea prestației care se acordă:

(a) în temeiul legislației pe care o aplică, doar în cazul în care sunt îndeplinite condițiile pentru dreptul la prestații, exclusiv în temeiul dreptului intern (prestație independentă);

(b) prin calcularea unei valori teoretice și ulterior a valorii reale (prestație prorata), după cum urmează:

(i) valoarea teoretică a prestației este egală cu prestația pe care persoana interesată ar putea să o solicite, în cazul în care toate perioadele de asigurare și de rezidență realizate în temeiul legislațiilor celorlalte state membre s-ar fi realizat în temeiul legislației pe care o aplică la data acordării prestației. În cazul în care, în conformitate cu această legislație, valoarea prestației nu depinde de durata perioadelor realizate, valoarea respectivă se consideră valoare teoretică;

(ii) instituția competentă stabilește apoi valoarea reală a prestației prorata, prin aplicarea la valoarea teoretică a raportului dintre durata perioadelor realizate înaintea materializării riscului, în temeiul legislației pe care o aplică, în raport cu durata totală a perioadelor realizate înaintea materializării riscului, în temeiul legislațiilor tuturor statelor membre în cauză.

(2) Dacă este cazul, la valoarea calculată în conformitate cu alineatul (1) literele (a) și (b), instituția competentă aplică toate clauzele de reducere, suspendare sau retragere, în temeiul legislației pe care o aplică, în limitele prevăzute de articolele 53-55.

(3) Persoana interesată are dreptul să primească din partea instituției competente a fiecărui stat membru în cauză cea mai mare dintre valorile calculate în conformitate cu alineatul (1) literele (a) și (b).”

12. Articolul 53 din acest regulament, intitulat „Reguli pentru prevenirea cumulului”, are, la alineatele (1) și (2), următorul cuprins:

„(1) Orice cumul al prestațiilor de invaliditate, pentru limită de vârstă sau de urmaș, calculate sau acordate pe baza perioadelor de asigurare și de rezidență realizate de aceeași persoană, se consideră cumul al unor prestații de același tip.

(2) Cumulul de prestații care nu pot fi considerate de același tip în sensul alineatului (1) se consideră cumul de prestații de tipuri diferite.”

13. Potrivit articolului 54 din regulamentul menționat, intitulat „Cumulul prestațiilor de același tip”:

„(1) În cazul în care se cumulează prestații de același tip cuvenite în temeiul legislației a două sau mai multe state membre, clauzele pentru prevenirea cumulului prevăzute de legislația unui stat membru nu se aplică în cazul unei prestații prorata.

(2) Clauzele pentru prevenirea cumulului se aplică unei prestații autonome, doar în cazul în care prestația respectivă este:

(a) o prestație a cărei valoare nu depinde de durata perioadelor de asigurare sau rezidență

sau

(b) o prestație a cărei valoare se determină în funcție de o perioadă creditată, considerată realizată între data la care s-a produs materializarea riscului și o dată ulterioară, care se suprapune cu:

(i) o prestație de același tip, cu excepția cazului în care s-a încheiat un acord între două sau mai multe state membre pentru a se evita ca aceeași perioadă creditată să fie luată în considerare de mai multe ori sau

(ii) o prestație de tipul prevăzut la litera (a).

Prestațiile și acordurile prevăzute la literele (a) și (b) sunt enumerate în anexa IX.”

14. Articolul 55 din același regulament, intitulat „Cumulul prestațiilor de tipuri diferite”, prevede la alineatul (1) litera (a):

„În cazul în care beneficiul prestațiilor de tipuri diferite sau al altor venituri implică aplicarea regulilor de prevenire a cumulului prevăzute de legislația statelor membre în cauză cu privire la:

(a) două sau mai multe prestații autonome, instituțiile competente împart valorile prestației sau prestațiilor sau ale altor venituri, astfel cum au fost acestea luate în considerare, la numărul de prestații supuse regulilor menționate.

Cu toate acestea, aplicarea prezentului paragraf nu poate lipsi persoana interesată de statutul său de titular de pensie, în sensul aplicării celorlalte capitole din prezentul titlu, în conformitate cu modalitățile și procedurile prevăzute în regulamentul de aplicare.”

B. Dreptul belgian

15. Potrivit articolului 20 primul și al patrulea paragraf din Decretul regal nr. 50 din 24 octombrie 1967 privind pensia pentru limită de vârstă și de urmaș a lucrătorilor salariați[6], în versiunea aplicabilă litigiului principal (denumit în continuare „Decretul regal nr. 50”):

„Pensia de urmaș poate fi cumulată cu o pensie pentru limită de vârstă sau cu orice alt avantaj care înlocuiește pensia pentru limită de vârstă numai până la concurența cuantumului stabilit de Rege.

[…]

Regele stabilește în ce măsură poate fi redusă pensia de urmaș atunci când soțul supraviețuitor beneficiază de o pensie de urmaș sau de orice alt avantaj echivalent acordat în temeiul unui sistem de pensii pentru limită de vârstă și de urmaș dintr-o țară străină sau în temeiul unui sistem aplicabil personalului unei instituții de drept internațional public.”

16. Articolul 52 alineatul 1 din Decretul regal din 21 decembrie 1967 privind reglementarea generală a sistemului de pensii pentru limită de vârstă și de urmaș ale lucrătorilor salariați[7], în versiunea aplicabilă litigiului principal (denumit în continuare „Decretul regal din 21 decembrie 1967”), prevede:

„În cazul în care soțul supraviețuitor poate solicita, pe de o parte, o pensie de urmaș în temeiul sistemului de pensii al lucrătorilor salariați și, pe de altă parte, una sau mai multe pensii pentru limită de vârstă sau orice alt avantaj care le înlocuiește în temeiul sistemului de pensii al lucrătorilor salariați sau al unuia sau mai multor sisteme de pensii, pensia de urmaș poate fi cumulată cu pensiile pentru limită de vârstă menționate numai până la concurența unei sume egale cu 110 % din cuantumul pensiei de urmaș care ar fi fost acordată soțului supraviețuitor pentru o carieră completă.

[…]

În cazul în care soțul prevăzut la primul paragraf poate solicita de asemenea una sau mai multe pensii de urmaș sau avantaje care le înlocuiesc în sensul articolului 10bis din [Decretul regal nr. 50], pensia de urmaș nu poate fi mai mare decât diferența dintre, pe de o parte, 110 % din cuantumul pensiei de urmaș pentru o carieră completă și, pe de altă parte, suma dintre cuantumurile pensiilor pentru limită de vârstă sau avantajelor care le înlocuiesc prevăzute la primul paragraf și un cuantum egal cu pensia de urmaș a lucrătorului salariat pentru o carieră completă înmulțit cu fracția sau suma fracțiilor care exprimă importanța pensiilor de urmaș în celelalte sisteme de pensii, cu excluderea sistemului lucrătorilor independenți. Aceste fracții sunt cele care au fost sau ar fi fost reținute pentru aplicarea articolului 10bis citat anterior.

[…]”

6 *Moniteur belge* din 27 octombrie 1976, p. 11246.

7 *Moniteur belge* din 16 ianuarie 1968, p. 441.

17. Articolul 52bis din Decretul regal din 21 decembrie 1967 prevede:

„În vederea aplicării articolului 20 al treilea și al patrulea paragraf din Decretul regal nr. 50, cuantumul pensiei de urmaș a soțului supraviețuitor, acordată în temeiul Decretului regal nr. 50 sau al Legii din 20 iulie 1990 (ori al Decretului regal din 23 decembrie 1996) se diminuează cu cuantumul pensiei de urmaș sau al avantajului care o înlocuiește, acordat în temeiul unui sistem al unei țări terțe sau în temeiul unui sistem aplicabil personalului unei instituții de drept internațional public, la care nu se poate renunța."

18. Articolul 7 alineatul 1 primul paragraf din Decretul regal din 23 decembrie 1996 privind punerea în aplicare a articolelor 15, 16 și 17 din Legea din 26 iulie 1996 privind modernizarea securității sociale și asigurarea viabilității sistemelor legale de pensii[8], în versiunea aplicabilă litigiului principal, prevede:

„În cazul în care soțul a decedat înainte de începerea pensiei sale pentru limită de vârstă, pensia de urmaș este egală cu 80 % din cuantumul pensiei pentru limită de vârstă, calculat la rata prevăzută la articolul 5 alineatul 1 primul paragraf litera a) din prezentul decret, care ar fi fost acordată soțului în temeiul acestui decret."

III. Litigiul principal, întrebările preliminare și procedura în fața Curții

19. Soția lui HK a decedat la 29 noiembrie 2016.

20. La data de 1 decembrie 2016, HK beneficia, cu titlu personal, de o pensie pentru limită de vârstă belgiană în cuantum anual de 11 962,55 euro și de o pensie pentru limită de vârstă spaniolă în cuantum anual de 8 276,28 euro. Întrucât soția lui HK a lucrat și a contribuit în mai multe state membre, și anume în Belgia, în Spania și în Finlanda, HK a primit de asemenea, în urma decesului acesteia, o pensie de urmaș spaniolă în cuantum anual de 5 123,88 euro și o pensie de urmaș finlandeză în cuantum anual de 1 281,24 euro.

21. În ceea ce privește Belgia, SFP l-a informat pe HK, prin scrisoarea din 3 ianuarie 2017, că examina eventualul său drept la o pensie de urmaș belgiană. La 22 decembrie 2017, SFP i-a comunicat lui HK că nu avea dreptul la o astfel de pensie de urmaș pentru motivul că valoarea pensiilor sale pentru limită de vârstă era prea ridicată. La 26 decembrie 2017, HK a introdus la SFP o reclamație împotriva acestei decizii de refuz. Ulterior, HK și SFP au făcut schimb de scrisori cu privire la modul în care diferitele prestații de pensie de care beneficia HK au fost luate în considerare pentru a stabili dacă și în ce măsură acesta avea dreptul la o pensie de urmaș belgiană.

22. Prin decizia din 18 septembrie 2019, SFP l-a informat pe HK că, în urma reexaminării situației sale, avea dreptul la o pensie de urmaș belgiană în cuantum anual brut de 1 929,03 euro începând de la 1 decembrie 2016. SFP a arătat că drepturile lui HK la o pensie de urmaș belgiană fuseseră examinate din oficiu pentru motivul că Republica Finlanda aplica reguli naționale de prevenire a cumulului. SFP a adăugat că, la stabilirea acestui cuantum brut, s-a ținut seama de plafonul de cumul, prin urmare, HK beneficia și de o pensie pentru limită de vârstă belgiană.

[8] *Moniteur belge* din 17 ianuarie 1997, p. 904.

23. La 14 aprilie 2020, HK a introdus o acțiune la tribunal du travail francophone de Bruxelles (Tribunalul pentru Litigii de Muncă francofon din Bruxelles), instanța de trimitere, împotriva deciziei SFP din 18 septembrie 2019, susținând că, în temeiul articolului 55 din Regulamentul nr. 883/2004, avea dreptul la o pensie de urmaș belgiană în cuantum anual brut de 6 339,01 euro.

24. Instanța de trimitere arată că reglementarea belgiană permite, deși îl limitează, cumulul între o pensie pentru limită de vârstă și o pensie de urmaș, în temeiul articolului 20 primul paragraf din Decretul regal nr. 50, pus în aplicare de articolul 52 alineatul 1 primul paragraf din Decretul regal din 21 decembrie 1967. Pe de altă parte, din articolul 20 al patrulea paragraf din Decretul regal nr. 50 coroborat cu articolul 52bis din Decretul regal din 21 decembrie 1967 ar rezulta că nu este permis un cumul între o pensie de urmaș a unui lucrător salariat belgian și una sau mai multe pensii de urmaș acordate în temeiul unei legislații străine. Astfel, potrivit acestui articol 52bis, cuantumul pensiei de urmaș a unui lucrător belgian se diminuează cu cuantumul pensiei sau al pensiilor de urmaș acordate în temeiul unui sistem străin.

25. Cu toate acestea, în conformitate cu articolul 54 din Regulamentul nr. 883/2004, în cazul cumulului pretațiilor de același tip din mai multe state membre, clauzele pentru prevenirea cumulului prevăzute de reglementarea națională nu s-ar putea aplica decât anumitor prestații, care sunt enumerate în anexa IX la acest regulament. Or, pensia de urmaș a unui lucrător salariat nu ar figura pe lista prestațiilor menționate în această anexă de Regatul Belgiei. Prin urmare, articolul 52bis din Decretul regal din 21 decembrie 1967 nu ar fi aplicabil în cauza principală. În temeiul articolului 52 alineatul 1 primul paragraf din Decretul regal din 21 decembrie 1967, SFP ar fi luat, așadar, în considerare pensiile pentru limită de vârstă belgiană și spaniolă de care HK beneficiază personal.

26. Potrivit instanței de trimitere, în speță, cumulul între o pensie de urmaș a unui lucrător salariat și pensii pentru limită de vârstă, și anume cea belgiană și cele străine, trebuie considerat un cumul de prestații de tipuri diferite, în sensul articolului 55 din Regulamentul nr. 883/2004, din moment ce prestațiile calculate pe baza carierelor profesionale a două persoane diferite nu pot fi considerate prestații de același tip.

27. Această instanță adaugă că articolul 52 din Regulamentul nr. 883/2004 face distincție între „prestația independentă” și „prestația prorata”, iar persoana interesată are dreptul să primească din partea instituției competente a fiecărui stat membru în cauză cea mai mare dintre valorile calculate în conformitate cu alineatul (1) literele (a) și (b) al acestui articol. În speță, SFP ar fi calculat că, atât pentru pensia pentru limită de vârstă, cât și pentru pensia de urmaș belgiană, prestația independentă era mai avantajoasă pentru HK decât cea prorata. Instanța menționată arată că, potrivit analizei sale, HK nu ar avea dreptul la o pensie de urmaș în cadrul calculării prestației prorata, în sensul articolului 52 alineatul (1) litera (b) din acest regulament.

28. Potrivit aceleiași instanțe, în ceea ce privește calculul prestației independente, HK are dreptul la o pensie de urmaș numai ca efect al aplicării articolului 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004. Astfel, un alt lucrător care dispune de o pensie pentru limită de vârstă belgiană de lucrător salariat într-un cuantum echivalent cu cel primit de HK, și anume un cuantum de 20 238,83 euro, nu ar fi primit, la rândul lui, în Belgia, nicio pensie de urmaș. HK s-ar afla, așadar, într-o situație mai avantajoasă ca urmare a aplicării dreptului Uniunii.

29. Din decizia de trimitere reiese că, în ceea ce privește pensia de urmaș belgiană în cauză, HK și SFP ajung la același rezultat în ceea ce privește următoarele elemente:

– pensia de urmaș a lui HK se ridică la 7 638,46 euro, și anume 80 % din pensia pentru limită de vârstă de lucrător salariat a soției lui HK, calculată pe baza unei rate de gospodărie;

– plafonul de cumul al acestei pensii este de 16 458,42 euro, și anume 110 % din 14 962,20 euro[9], în temeiul articolului 52 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004, referitor la prestația independentă;

– totalul pensiilor pentru limită de vârstă care trebuie luate în considerare pentru aplicarea articolului 52 din Decretul regal din 21 decembrie 1967, și anume pensiile anuale pentru limită de vârstă belgiană (11 962,55 euro) și spaniolă (8 276,28 euro), se ridică la 20 238,83 euro.

30. Rezultă de asemenea din decizia de trimitere că interpretarea lui HK și cea a SFP diferă în ceea ce privește calculul depășirii plafonului de cumul. Potrivit SFP, pentru a determina această depășire, trebuie să se adune cuantumul pensiei de urmaș (7 638,46 euro) și totalul pensiilor pentru limită de vârstă (20 238,83 euro), apoi să se scadă plafonul de cumul (16 458,42 euro), ceea ce conduce la suma de 11 418,87 euro. Pensia de urmaș diminuată s-ar calcula astfel: cuantumul pensiei de urmaș (7 638,46 euro) minus depășirea plafonului de cumul (11 418,87 euro), acesta fiind împărțit la doi (numărul de pensii de urmaș afectate de regulile pentru prevenirea cumulului, și anume pensiile de urmaș belgiană și finlandeză, pensia de urmaș spaniolă nefiind redusă), respectiv 5 709,43 euro, cu rezultatul că această pensie de urmaș s-ar ridica anual la 7 638,46 euro minus 5 709,43 euro, respectiv 1 929,03 euro.

31. HK efectuează un calcul diferit, potrivit căruia, pentru calcularea depășirii plafonului de cumul, este necesar să se adauge cuantumul pensiei de urmaș (7 638,46 euro) la totalul pensiilor pentru limită de vârstă (20 238,83 euro), acesta fiind împărțit la doi, și anume 10 119,41 euro, și să se scadă plafonul de cumul (16 458,42 euro), ceea ce corespunde sumei de 1 299,45 euro. Pensia de urmaș diminuată ar fi în acest caz de 7 638,46 euro minus 1 299,45 euro, respectiv un cuantum anual de 6 399,01 euro.

32. Instanța de trimitere arată că, potrivit SFP, instituțiile competente finlandeze ar fi efectuat același calcul ca și acesta în ceea ce privește pensia de urmaș finlandeză care a fost notificată lui HK la 10 noiembrie 2017. Instanța respectivă arată că, în ceea ce privește HK, acesta se referă la informațiile care figurează pe site-ul internet al Caisse nationale d'assurance vieillesse (Casa Națională de Asigurări pentru Pensii, Franța), organismul francez de securitate socială care administrează pensia de bază a salariaților din sectorul privat, a lucrătorilor independenți, a lucrătorilor contractuali de drept public și a artiștilor-autori și, în special, la Circulara nr. 2010/54 din 21 mai 2010 (Nota tehnică nr. 3: Pensia de urmaș)[10].

33. Instanța de trimitere adaugă că norma prevăzută la articolul 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004 nu figura ca atare la articolul 46c din Regulamentul nr. 1408/71, care rezultă din Regulamentul nr. 1248/92, iar acest articol 55 alineatul (1) litera (a) pare să fi efectuat o

[9] Instanța de trimitere arată că această sumă, care privește pensia de urmaș completă alternativă, se obține prin înmulțirea sumei de 7 481,10 euro (suma cuantumurilor pensiei pentru anii în care a fost încadrat în muncă în mod obișnuit și în ordine principală) cu 44/22 (fracțiunea de carieră inversată din anii în care a fost încadrat în muncă în mod obișnuit și doar în ordine principală).

[10] Acest document poate fi consultat (în limba franceză) la următoarea adresă: https://www.legislation.cnav.fr/Pages/texte.aspx?Nom=circulaire_cnav_2010_54_21052010_note3

modificare prin faptul că nu a mai vizat „cuantumurile care nu ar fi plătite în cazul unei aplicări stricte a dispozițiilor cu privire la reducere, suspendare sau retragere prevăzute de legislația statelor membre implicate”.

34. În aceste condiții, tribunal du travail francophone de Bruxelles (Tribunalul pentru Litigii de Muncă francofon din Bruxelles) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Norma prevăzută la articolul 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul [nr. 883/2004], potrivit căreia instituțiile competente împart valorile prestației sau prestațiilor sau ale altor venituri, astfel cum au fost acestea luate în considerare, la numărul de prestații supuse [regulilor pentru prevenirea cumulului], trebuie interpretată în sensul că impune împărțirea veniturilor ca atare luate în considerare pentru aplicarea regulii pentru prevenirea cumulului la numărul de pensii de urmaș afectate de regulile pentru prevenirea cumulului?

2) Norma prevăzută la articolul 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul [nr. 883/2004], potrivit căreia instituțiile competente împart valorile prestației sau prestațiilor sau ale altor venituri, astfel cum au fost acestea luate în considerare, la numărul de prestații supuse [regulilor pentru prevenirea cumulului], trebuie interpretată, dimpotrivă, în sensul că impune împărțirea nu a veniturilor ca atare luate în considerare pentru aplicarea regulii pentru prevenirea cumulului, ci a părții din venituri care depășește un plafon de cumul, astfel cum este prevăzut, de exemplu, de regula națională în discuție, la numărul de pensii de urmaș afectate de regulile pentru prevenirea cumulului?”

35. HK, guvernele belgian și finlandez, precum și Comisia Europeană au prezentat Curții observații scrise.

IV. Analiză

36. Prin intermediul întrebărilor preliminare, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004 trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care beneficiul prestațiilor de tipuri diferite implică aplicarea unor reguli naționale de prevenire a cumulului în ceea ce privește prestațiile autonome, se opune unei reglementări naționale potrivit căreia instituțiile competente, în vederea calculării cuantumului unei pensii de urmaș, împart cuantumul veniturilor care depășesc un plafon de cumul al diferitelor pensii avute în vedere la numărul de pensii de urmaș supuse acestor reguli.

37. În speță, din decizia de trimitere reiese că HK primește pensii pentru limită de vârstă belgiană și spaniolă, precum și, în urma decesului soției sale, pensii de urmaș spaniolă și finlandeză.

38. În ceea ce privește acordarea unei pensii de urmaș belgiene, instanța de trimitere arată că Regatul Belgiei a instituit reguli pentru prevenirea cumulului. Potrivit jurisprudenței Curții, în măsura în care nu dispune altfel, dispozițiile de prevenire a cumulului prevăzute de legislația unui stat membru pot fi invocate împotriva persoanelor care beneficiază de o prestație suportată de acest stat membru în cazul în care acestea pot să beneficieze de alte prestații de securitate socială, chiar și atunci când aceste prestații sunt obținute în temeiul legislației altui stat membru [11]. Astfel, dacă este cazul, în conformitate cu articolul 52 alineatul (2) din Regulamentul

[11] A se vedea prin analogie Hotărârea din 15 martie 2018, Blanco Marqués (C-431/16, EU:C:2018:189, punctul 63 și jurisprudența citată).

nr. 883/2004, instituția națională competentă aplică toate clauzele de reducere, suspendare sau retragere, în temeiul legislației pe care o aplică, în limitele prevăzute de articolele 53-55 din acest regulament.

39. După cum arată instanța de trimitere, reglementarea belgiană nu permite cumulul unei pensii de urmaș de lucrător salariat belgian cu una sau mai multe pensii de urmaș acordate în temeiul unei legislații străine [12]. Totuși, potrivit acestei instanțe, în conformitate cu articolul 54 din Regulamentul nr. 883/2004, referitor la cumulul prestațiilor de același tip, reglementarea respectivă pentru prevenirea cumulului nu se aplică în speță [13]. În aceste condiții, prezenta cauză se raportează la modalitățile de calcul al cuantumului pensiei de urmaș belgiene de care beneficiază HK.

40. În această privință, din decizia de trimitere rezultă că, în cadrul aplicării articolelor 53-55 din Regulamentul nr. 883/2004, HK și SFP efectuează aceeași analiză în ceea ce privește cuantumul pensiei belgiene de urmaș a lui HK, plafonul de cumul al acestei pensii și totalul pensiilor de urmaș care trebuie luate în considerare [14]. În schimb, interpretarea lui HK și cea a SFP diferă în ceea ce privește următoarea etapă a calculului cuantumului pensiei de urmaș belgiene supuse regulilor naționale de prevenire a cumulului. Potrivit SFP, cuantumul veniturilor care depășesc un plafon de cumul al diferitelor pensii avute în vedere trebuie împărțit la doi (și anume numărul de pensii de urmaș în cauză), în timp ce HK susține că totalul pensiilor pentru limită de vârstă vizate trebuie împărțit la doi, ceea ce duce la o pensie de urmaș belgiană mai mare [15]. După cum arată HK și Comisia, interpretarea propusă de acesta este mai favorabilă nu numai în cazul său personal, ci și, în general, pentru toți lucrătorii care și-au exercitat dreptul la liberă circulație.

41. Prezenta cauză ridică astfel problema interpretării articolului 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004. Potrivit acestei dispoziții, pe care Curtea nu a examinat-o încă niciodată [16], „[î]n cazul în care beneficiul prestațiilor de tipuri diferite sau al altor venituri implică aplicarea regulilor de prevenire a cumulului prevăzute de legislația statelor membre în cauză cu privire la două sau mai multe prestații autonome, instituțiile competente împart valorile prestației sau prestațiilor sau ale altor venituri, astfel cum au fost acestea luate în considerare, la numărul de prestații supuse regulilor menționate”. Această dispoziție prevede astfel o relaxare a regulilor naționale de prevenire a cumulului [17].

42. În speță, pensia de urmaș belgiană a lui HK este supusă aplicării unor reguli naționale de prevenire a cumulului, și anume articolul 52 din Decretul regal din 21 decembrie 1967.

43. În plus, nu se contestă că pensiile pentru limită de vârstă ale lui HK, pe de o parte, și pensia de urmaș belgiană a acestuia, pe de altă parte, trebuie calificate drept „prestații de tipuri diferite”, în sensul articolului 55 din Regulamentul nr. 883/2004. Astfel, în conformitate cu articolul 53

[12] A se vedea punctul 25 din prezentele concluzii.

[13] A se vedea punctul 26 din prezentele concluzii.

[14] A se vedea punctul 29 din prezentele concluzii.

[15] A se vedea punctele 30 și 31 din prezentele concluzii.

[16] În cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 15 martie 2018, Blanco Marqués (C-431/16, EU:C:2018:189), instanța de trimitere a făcut referire, în prima și a șasea întrebare preliminară, la articolul 55 din Regulamentul nr. 883/2004. Cu toate acestea, Curtea nu s-a pronunțat pe fond în ceea ce privește articolul respectiv.

[17] După cum a arătat un autor menționat de instanța de trimitere, „[a]ceastă dispoziție urmărește remedierea consecințelor negative pentru beneficiarul unei aplicări comune a regulilor de prevenire a cumulului prevăzute de legislația a două sau mai multe state membre. Astfel, în cazul în care mai multe prestații autonome trebuie reduse simultan prin aplicarea unor asemenea reguli, cuantumul la care se referă reducerea, suspendarea sau retragerea trebuie împărțit la numărul de prestații care fac obiectul reducerii, suspendării sau retragerii”. A se vedea Robert, F., „Le régime juridique des pensions de retraite après une carrière dans plusieurs États membres”, în *Journal de droit européen*, nr. 223, 2015, p. 354-360, în special p. 359.

alineatul (1) din acest regulament, orice cumul al prestațiilor de invaliditate, pentru limită de vârstă sau de urmaș, calculate sau acordate pe baza perioadelor de asigurare și de rezidență realizate de „aceeași persoană”, se consideră cumul al unor „prestații de același tip”. Prin urmare, prestațiile calculate sau acordate pe baza carierelor a două persoane diferite, și anume în cauză HK și soția acestuia, nu pot fi considerate „prestații de aceeași natură” [18]. Or, în temeiul alineatului (2) al acestui articol 53, cumulul de prestații care nu sunt „de același tip” este considerat cumul de „prestații de tipuri diferite”.

44. Pe de altă parte, cauza principală se referă la „prestații autonome”, în sensul articolului 55 din Regulamentul nr. 883/2004, în măsura în care, în temeiul articolului 52 din acest regulament, SFP a considerat că, atât în cazul pensiei pentru limită de vârstă, cât și al pensiei de urmaș belgiene a lui HK, „prestația independentă” (numită și „prestație autonomă”) era mai avantajoasă pentru el decât prestația prorata [19]. În plus, articolul 52 din Decretul regal din 21 decembrie 1967 prevede aplicarea unor reguli de prevenire a cumulului în ceea ce privește două sau mai multe prestații autonome.

45. În consecință, prezenta cauză privește, mai precis, semnificația care trebuie dată termenilor „valorile prestației sau prestațiilor sau ale altor venituri, *astfel cum au fost acestea luate în considerare*” [20], în sensul articolului 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004. Acești termeni sunt echivalenți în diferite versiuni lingvistice ale dispoziției menționate, printre altele în limbile spaniolă („las cuantías de la prestación o prestaciones u otros ingresos, *tal y como hayan sido computados*”), germană („die Beträge der Leistung oder Leistungen oder sonstigen Einkünfte, *die berücksichtigt worden sind*”), greacă („την ή τις παροχές ή τα άλλα εισοδήματα, *όπως αυτές έχουν ληφθεί υπόψη*”), engleză („the amounts of the benefit or benefits or other income, *as they have been taken into account*”), italiană („gli importi della o delle prestazioni o di altri redditi, *di cui si è tenuto conto*”), poloneză („kwoty świadczenia lub świadczeń lub innych dochodów, *które zostały uwzględnione*”) și suedeză („förmånen eller förmånerna eller den andra inkomsten *så som de har beaktatset*”) (sublinierea noastră).

46. Potrivit unei jurisprudențe constante, interpretarea unei dispoziții a dreptului Uniunii impune să se țină seama nu numai de termenii săi, ci și de contextul în care se înscrie, precum și de obiectivele și de finalitatea pe care le urmărește actul din care aceasta face parte. Geneza unei dispoziții a dreptului Uniunii poate de asemenea să ofere elemente importante pentru interpretarea acesteia [21].

47. În primul rând, în ceea ce privește modul de redactare a articolului 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004, această dispoziție se referă la aplicarea regulilor de prevenire a cumulului prevăzute de „legislația statelor membre în cauză” și la „instituțiile competente”. Astfel, dispoziția menționată, prin sintagma „astfel cum au fost acestea luate în considerare”, lasă statelor membre competența de a stabili modul în care trebuie „luate în considerare” valorile prestației sau prestațiilor sau ale altor venituri care trebuie împărțite. Cu alte cuvinte, în opinia noastră, aceeași dispoziție conferă o marjă de apreciere statelor membre pentru a stabili cuantumul veniturilor care trebuie luate în considerare în cadrul aplicării regulilor lor de prevenire a cumulului.

[18] A se vedea în acest sens Hotărârea din 7 martie 2013, van den Booren (C-127/11, EU:C:2013:140, punctele 32 și 33).

[19] A se vedea punctul 28 din prezentele concluzii.

[20] Sublinierea noastră.

[21] Hotărârea din 16 martie 2023, Towercast (C-449/21, EU:C:2023:207, punctul 31 și jurisprudența citată).

48. În această privință, HK arată că propoziția subordonată „astfel cum au fost acestea luate în considerare” face trimitere la propoziția principală „valorile prestației sau prestațiilor sau ale altor venituri”, care au fost determinate prin aplicarea regulilor naționale de prevenire a cumulului și, în speță, luarea în considerare a cuantumurilor de către instituțiile belgiene competente corespunde selectării uneia sau mai multor pensii pentru limită de vârstă. În plus, lipsa, din articolul 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004, a mențiunii explicite cu privire la luarea în considerare a cuantumului care depășește un plafon de cumul al diferitelor pensii avute în vedere ar însemna că acest cuantum nu poate fi reținut și, în plus, spre deosebire de această dispoziție, alineatul (1) litera (b) al articolului respectiv menționează „toate elementele prevăzute pentru aplicarea clauzelor de prevenire a cumulului” [22].

49. Aceste argumente nu ni se par convingătoare. Astfel, pe de o parte, în opinia noastră, având în vedere modul de redactare a articolului 55 alineatul (1) litera (a) menționat, luarea în considerare a cuantumurilor vizate poate interveni nu numai în etapa selectării pensiilor în cauză, ci și la stabilirea modalităților de calcul al cuantumurilor reținute în vederea împărțirii care trebuie efectuată. Pe de altă parte, această dispoziție nu prevede în mod explicit nici că valoarea totală a prestațiilor în cauză trebuie împărțită. A considera că termenii „valorile […] astfel cum au fost acestea luate în considerare” implică în mod necesar o referire la valoarea totală a prestațiilor în cauză ar însemna privarea de sens sau de rațiunea de a fi a acestor termeni și ar elimina marja de apreciere pe care legiuitorul Uniunii a intenționat să o confere statelor membre.

50. Prin urmare, în opinia noastră, modul de redactare a articolului 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004 arată că statele membre dispun de posibilitatea, în temeiul regulilor lor de prevenire a cumulului, de a împărți cuantumul veniturilor care depășesc un plafon de cumul al diferitelor pensii avute în vedere. Aceste state membre ar putea de asemenea, potrivit alegerii lor, să decidă că împărțirea care urmează să fie efectuată trebuie să privească mai degrabă valoarea totală a prestațiilor în cauză.

51. Interpretarea respectivă este confirmată, în al doilea rând, de contextul în care se înscrie articolul 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004.

52. Astfel, potrivit considerentului (29) al acestui regulament, trebuie protejați lucrătorii migranți și urmașii acestora împotriva „aplicării extrem de riguroase” a legislației interne cu privire la reducere, suspendare sau eliminare. În consecință, regulamentul menționat nu are vocația de a elimina regulile naționale de prevenire a cumulului, ci numai de a limita efectele acestora atunci când aplicarea lor este deosebit de defavorabilă lucrătorilor care și-au exercitat dreptul la liberă circulație. Or, în opinia noastră, nu rezultă că luarea în considerare de către un stat membru a cuantumului care depășește un plafon de cumul al diferitelor pensii avute în vedere este deosebit de defavorabilă pentru lucrătorii în cauză [23].

53. Pe de altă parte, considerentul (4) al aceluiași regulament enunță că este necesar să se respecte *caracteristicile proprii legislațiilor interne privind securitatea socială* și să se elaboreze un sistem unic de coordonare. Rezultă de asemenea din considerentele (30) și (31) ale Regulamentului

[22] Potrivit articolului 55 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 883/2004, „[î]n cazul în care beneficiul prestațiilor de tipuri diferite sau al altor venituri implică aplicarea regulilor de prevenire a cumulului prevăzute de legislația statelor membre în cauză cu privire la una sau mai multe prestații prorata, instituțiile competente iau în considerare prestația sau prestațiile sau alte venituri, precum și toate elementele prevăzute pentru aplicarea clauzelor de prevenire a cumulului în funcție de raportul dintre perioadele de asigurare și de rezidență, întocmit pentru calculul prevăzut la articolul 52 alineatul (1) litera (b) punctul (ii)”.

[23] Astfel, în lumina articolului 55 alineatul (1) litera (a) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 883/2004, persoana interesată nu este privată de statutul său de titular de pensie în sensul aplicării celorlalte dispoziții relevante din acest regulament.

nr. 883/2004 că este rolul legiuitorului național să adopte reguli care să limiteze cumularea a două sau mai multe pensii dobândite în state membre diferite, legiuitorul Uniunii trebuind să stabilească la rândul său numai limitele în care se pot aplica regulile respective.

54. În lumina acestor considerente, suntem de acord cu poziția guvernului finlandez potrivit căreia articolul 55 alineatul (1) litera (a) din regulamentul menționat nu realizează o armonizare a unei anumite modalități de calcul al pensiilor de urmaș sau al cuantumului acestora. Revine autorităților naționale competente sarcina de a stabili modalitățile respective în cadrul aplicării dispoziției menționate. Astfel, un stat membru poate alege să efectueze o împărțire a cuantumului care depășește un plafon de cumul al diferitelor pensii avute în vedere. Cu alte cuvinte, contextul dispoziției menționate nu implică faptul că statele membre trebuie în mod necesar să rețină interpretarea cea mai favorabilă persoanei în cauză în ceea ce privește cuantumul care trebuie împărțit.

55. Mai general, potrivit jurisprudenței Curții, Tratatul FUE nu garantează unui lucrător faptul că extinderea activităților sale în mai mult de un stat membru sau transferul acestora într-un alt stat membru sunt neutre în ceea ce privește securitatea socială. Având în vedere disparitățile dintre legislațiile statelor membre din domeniul securității sociale, o asemenea extindere sau un asemenea transfer pot fi, după caz, mai mult sau mai puțin avantajoase ori dezavantajoase pentru lucrător în planul protecției sociale. Rezultă că, și în cazul în care aplicarea sa este astfel mai puțin favorabilă, o asemenea legislație rămâne conformă cu articolele 45 și 48 TFUE dacă nu dezavantajează lucrătorul vizat în raport cu cei care își exercită toate activitățile în statul membru în care se aplică legislația menționată sau în raport cu cei cărora această legislație li se aplica deja și dacă aceasta nu are drept consecință pur și simplu plata unor contribuții sociale pentru care nu se va beneficia de prestații [24].

56. În speță, în ceea ce privește cauza principală, instanța de trimitere a arătat că HK are dreptul la o pensie de urmaș belgiană numai în temeiul articolului 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004 [25]. În aceste condiții, dreptul Uniunii, în orice caz, chiar și în cazul în care dispoziția menționată se aplică prin împărțirea cuantumului care depășește un plafon de cumul al diferitelor pensii avute în vedere, avantajează lucrătorul migrant [26].

57. În al treilea rând, interpretarea potrivit căreia un stat membru poate alege să împartă cuantumul veniturilor care depășesc un plafon de cumul al diferitelor pensii avute în vedere este confirmată de obiectivele urmărite de Regulamentul nr. 883/2004. Astfel, din jurisprudența Curții rezultă că regulamentul menționat urmărește, după cum reiese din considerentele (1) și (45) ale acestuia, precum și din articolul 42 CE, devenit articolul 48 TFUE, să asigure libera circulație a lucrătorilor în Uniunea Europeană, respectând totodată caracteristicile proprii ale legislațiilor naționale privind securitatea socială, și să coordoneze sistemele naționale de

[24] A se vedea Hotărârea din 25 noiembrie 2021, Finanzamt Österreich (Alocații familiale pentru lucrătorii umanitari) (C-372/20, EU:C:2021:962, punctul 80 și jurisprudența citată).

[25] A se vedea punctul 28 din prezentele concluzii.

[26] În această privință, Curtea a arătat, pe de o parte, că, deși aplicarea reglementării Uniunii are ca rezultat avantajarea lucrătorului migrant în raport cu cel care nu este, aceasta nu are însă caracter discriminatoriu, întrucât lucrătorii migranți nu se află într-o situație comparabilă cu cea a lucrătorilor care nu și-au părăsit niciodată țara și, pe de altă parte, eventualele divergențe existente în beneficiul lucrătorilor migranți nu sunt rezultatul interpretării dreptului Uniunii, ci al lipsei unui sistem comun de securitate socială sau al nearmonizării sistemelor naționale existente, pe care simpla coordonare în vigoare în prezent nu îl poate compensa (a se vedea Hotărârea din 22 aprilie 1993, Levatino, C-65/92, EU:C:1993:149, punctul 49 și jurisprudența citată).

securitate socială ale statelor membre pentru a garanta exercitarea efectivă a liberei circulații a persoanelor și pentru a contribui astfel la îmbunătățirea nivelului de trai și a condițiilor de încadrare în muncă a persoanelor care se deplasează în cadrul Uniunii [27].

58. În această privință, tot potrivit jurisprudenței Curții, Regulamentul nr. 883/2004 nu instituie un regim comun de securitate socială, ci permite menținerea unor regimuri naționale distincte. Statele membre păstrează competența de a-și organiza sistemele de securitate socială și, în lipsa unei armonizări la nivelul Uniunii, este de competența fiecărui stat membru să stabilească în legislația sa, printre altele, condițiile care dau dreptul la prestații sociale, cu respectarea dreptului Uniunii [28]. În plus, lipsa unui sistem comun de securitate socială implică faptul că, fără a penaliza lucrătorii care își exercită dreptul la liberă circulație, trebuie *să se mențină integritatea financiară* a sistemelor de securitate socială ale statelor membre [29]. Obiectivul regulilor de prevenire a cumulului privește astfel prevenirea cumulurilor nejustificate de prestații sociale [30].

59. Prin urmare, din obiectivele Regulamentului nr. 883/2004 rezultă că statele membre sunt competente să stabilească modul în care înțeleg să ia în considerare valorile prestației sau prestațiilor ori ale altor venituri în cadrul aplicării articolului 55 alineatul (1) litera (a) din acest regulament, în special în vederea menținerii integrității financiare a sistemului lor de securitate socială. În acest sens, statele membre au dreptul să ia măsuri pentru a asigura pe termen lung echilibrul sistemului lor pentru a continua să protejeze toate persoanele asigurate.

60. În speță, guvernul belgian arată că, potrivit reglementării naționale privind pensiile lucrătorilor aplicabile, și anume articolul 52 alineatul 1 din Decretul regal din 21 decembrie 1967, în cazul cumulului pensiilor pentru limită de vârstă cu pensiile de urmaș, regulile pentru prevenirea cumulului nu se aplică decât dreptului derivat (pensia de urmaș), iar nu dreptului personal (pensia pentru limită de vârstă), caracteristică ce explică modalitățile de calcul al cuantumului unei pensii de urmaș care au fost reținute. În opinia noastră, o asemenea abordare este de competența statelor membre și nu revine nici legiuitorului Uniunii, nici Curții sarcina de a impune modalități precise de calcul al cuantumurilor care trebuie luate în considerare și care s-ar aplica tuturor acestor state.

61. În al patrulea rând, o astfel de interpretare este susținută și de geneza articolului 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004. După cum a arătat Curtea, regulamentul respectiv a modernizat și a simplificat normele conținute în Regulamentul nr. 1408/71, menținând totodată *același obiectiv* ca acesta din urmă [31]. Or, în speță, articolul 46c din Regulamentul nr. 1408/71, care a precedat articolul 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004, prevedea că, dacă primirea unor prestații de natură diferită sau a unor alte venituri determină reducerea, suspendarea sau retragerea a două sau mai multe prestații, cuantumurile care nu ar fi plătite în cazul unei aplicări stricte a dispozițiilor cu privire la reducere, suspendare sau retragere *prevăzute de legislația statelor membre implicate* se împart la numărul de prestații

[27] Hotărârea din 3 iunie 2021, TEAM POWER EUROPE (C-784/19, EU:C:2021:427, punctul 58 și jurisprudența citată).

[28] A se vedea în acest sens Hotărârea din 15 septembrie 2022, Rechtsanwaltskammer Wien (C-58/21, EU:C:2022:691, punctul 61 și jurisprudența citată).

[29] A se vedea în acest sens Hotărârea din 21 octombrie 2021, Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie (C-866/19, EU:C:2021:865, punctul 41 și jurisprudența citată).

[30] A se vedea în acest sens Hotărârea din 8 mai 2014, Wiering (C-347/12, EU:C:2014:300, punctul 55 și jurisprudența citată).

[31] A se vedea Hotărârea din 30 septembrie 2021, Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Uwv) (C-285/20, EU:C:2021:785, punctul 42 și jurisprudența citată).

care fac obiectul reducerii, suspendării sau retragerii [32]. În consecință, deși legiuitorul Uniunii a ales o altă versiune a articolului 55 alineatul (1) litera (a) decât cea propusă de Comisie [33], articolul 46c din Regulamentul nr. 1408/71, pe același principiu, se referea de asemenea la valori determinate nu de legiuitorul Uniunii, ci de statele membre [34].

62. În sfârșit, instanța de trimitere arată că, potrivit SFP, instituțiile competente finlandeze au procedat exact ca și el în legătură cu modalitățile de calcul al pensiei de urmaș finlandeze a lui HK [35]. Acesta din urmă se referă la rândul său la o circulară a Caisse nationale d'assurance vieillesse française (Casa Națională de Asigurări pentru Pensii franceză), care ar urma aceeași interpretare cu cea pe care o are în vedere [36]. Nu vedem însă nicio contradicție în această diferență de abordare. Astfel, după cum am arătat anterior, statele membre dispun de dreptul de a stabili modalitățile de calcul al cuantumului unei pensii de urmaș, cu condiția să respecte dreptul Uniunii. Or, în speță, articolul 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004 permite fie împărțirea valorii totale a prestațiilor în cauză, fie împărțirea valorii veniturilor care depășesc un plafon de cumul al diferitelor pensii avute în vedere. Instituțiile competente din diferite state membre pot astfel în mod întemeiat să nu rețină aceleași modalități de calcul.

63. Având în vedere toate cele arătate în prezentele concluzii, apreciem că articolul 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004 trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care beneficiul prestațiilor de tipuri diferite implică aplicarea regulilor naționale de prevenire a cumulului în ceea ce privește prestațiile autonome, acesta nu se opune unei reglementări naționale potrivit căreia instituțiile competente, în vederea calculării cuantumului unei pensii de urmaș, împart cuantumul veniturilor care depășesc un plafon de cumul al diferitelor pensii avute în vedere la numărul de pensii de urmaș supuse acestor reguli.

[32] După cum a subliniat un autor citat de instanța de trimitere, în ceea ce privește pensiile pentru limită de vârstă și de urmaș, simpla modificare de fond între Regulamentele nr. 1408/71 și nr. 883/2004 privește una dintre regulile de limitare a domeniului de aplicare al regulilor naționale de prevenire a cumulului, și anume că nu mai este împărțit cuantumul prestației care nu s-ar acorda, ci prestațiile sau veniturile luate în considerare pentru aplicarea regulii de prevenire a cumulului. A se vedea Morsa, M., „La coordination des systèmes de sécurité sociale: règlements (CE) 883/2004 et 987/2009 versus règlements nº 1408/71 et 574/72: ce qui a changé au 1er mai 2010", în *Journal des tribunaux du travail*, nr. 1096, 2011, p. 181-192, în special p. 191.

[33] A se vedea Propunerea de regulament (CE) al Consiliului de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1408/71 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați, cu lucrătorii care desfășoară activități independente și cu membrii familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității și a Regulamentului (CEE) nr. 574/72 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CEE) nr. 1408/71 [COM(98) 547 final] (JO 1998, C 325, p. 12). În observațiile sale scrise, Comisia subliniază că articolul 37 din propunerea sa de regulament era formulat într-un mod analog cu articolul 46c din Regulamentul nr. 1408/71, iar modul de redactare a articolului 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004 este rezultatul negocierilor din cadrul procedurii legislative.

[34] Observăm că unii autori urmează, în esență, o altă interpretare potrivit căreia, în cadrul aplicării articolului 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004, pe viitor trebuie cumulate cuantumurile pensiilor, iar nu sumele reduse, care sunt împărțite. A se vedea, printre alții, Verschueren, H., „Regulation 883/2004 and Invalidity and Old-Age Pensions ", în *European Journal of Social Security*, vol. 11, 2009, nr. 1 și 2, p. 143-162, în special p. 159; Schuler, R., în Fuchs, M., și Cornelissen, R., *EU Social Security Law, A Commentary on EU Regulations 883/2004 and 987/2009*, Beck, C. H. – Hart Publishing – Nomos, 2015, p. 359-362, în special p. 361, precum și Lhernould, J.-P., „ Protection sociale et droit de l'Union européenne – Prestations servies dans le cadre des règlements de coordination (CE) nº 883/2004 et (CE) nº 987/2009", în *JurisClasseur Europe*, fasc. 618, 2023, punctul 53.

[35] În observațiile sale scrise, HK contestă această afirmație a SFP, subliniind că autoritățile finlandeze nu au aplicat articolul 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004 atunci când i-au acordat o pensie de urmaș.

[36] A se vedea punctul 32 din prezentele concluzii.

V. Concluzie

64. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de tribunal du travail francophone de Bruxelles (Tribunalul pentru Litigii de Muncă francofon din Bruxelles, Belgia) după cum urmează:

Articolul 55 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială

trebuie interpretat în sensul că,

în cazul în care beneficiul prestațiilor de tipuri diferite implică aplicarea regulilor naționale de prevenire a cumulului în ceea ce privește prestațiile autonome, acesta nu se opune unei reglementări naționale potrivit căreia instituțiile competente, în vederea calculării cuantumului unei pensii de urmaș, împart cuantumul veniturilor care depășesc un plafon de cumul al diferitelor pensii avute în vedere la numărul de pensii de urmaș supuse acestor reguli.